

JULI 2019

o.a. in deze nieuwsbrief:

Save the date: Symposium DDD 03-10-019

Toename gebruik jongerenduurzaamheidsscan

Verslag van de volwassenduurzaamheidsscan

Nieuws van kennispartners

Nieuws over de GDindex

Oproep aan gemeenten (iedereen) om goede voorbeelden door te geven

Save the date: Symposium Duizend Duurzame Daden 3 oktober 2019

Zet het vast in uw agenda: op 3 oktober 2019 vindt het tweede Symposium Duizend Duurzame Daden plaats! Het thema is: **Energie beweegt ons allemaal.**

presenteert

SYMPOSIUM

duizend
duurzame
daden

op weg naar een duurzame toekomst

Energie | mobiliteit | gezondheid ✓

Energie
beweegt
ons allemaal!

inspiratie | GDI 2019 | discussies
workshops | rondleidingen | lezingen
praktijkvoorbeelden | netwerkborrel

03-10-19
Save the
date!

12:00 uur - 17:00 uur

DUURZAAMHEIDSFABRIEK DORDRECHT

Duurzaamheidsfabriek + LEERPARK
DORDRECHT

gdiindex
gemeente voor de duurzame gemeente

U bent weer van harte welkom in de Duurzaamheidsfabriek in Dordrecht om kennis te maken met de resultaten van de Gemeentelijke Duurzaamheids Index, om te discussiëren over mogelijkheden om het gemeentelijk beleid te verbeteren en/of om inspiratie op te doen via presentaties van effectieve projecten op gebied van energie, mobiliteit en gezondheid. Diverse sprekers zullen u uitdagen met tips en tops om uw gemeente duurzamer te maken.

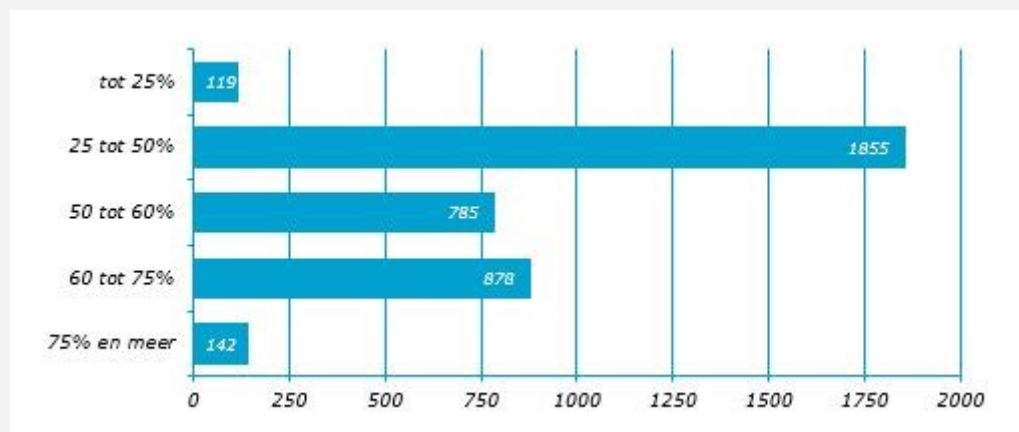
Toename gebruik jongerenduurzaamheidsscan

Het gebruik van de jongerenduurzaamheidsscan neemt flink toe. In 2016 vulden ruim 500 jongeren de scan in, in 2017 750 en in 2018 waren dit er 2.500. Steeds meer scholieren vullen de scan in, in combinatie met een les of project over duurzaamheid op de school

Wat zijn de resultaten?

De gemiddelde duurzaamheidsscore van jongeren die de scan invulden is 51% – op een schaal van 0 tot 100. De meeste jongeren hebben een score die (iets) onder het gemiddelde ligt terwijl ruim een kwart een duidelijk hogere duurzaamheidsscore heeft. Zij kunnen binnen een school of klas een voorlopers- of voorbeeldfunctie vervullen.

De gemiddelde score van jongeren in vijf groepen

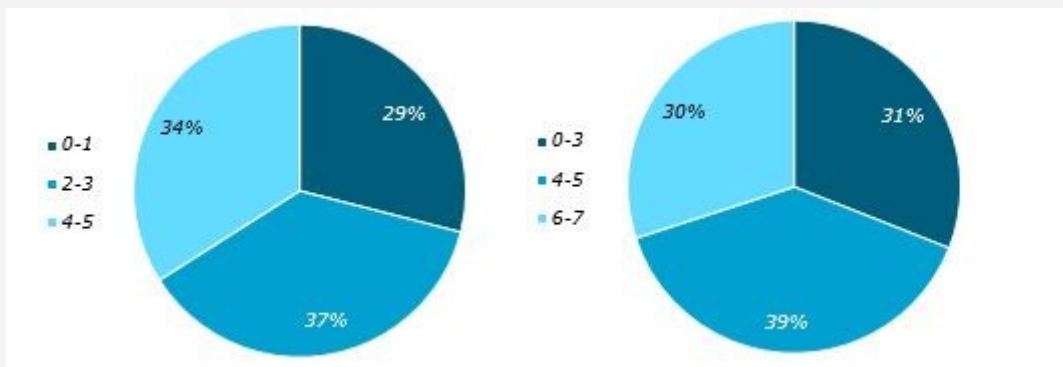
Twee

voorbeelden:

Het blijkt niet vanzelfsprekend dat scholieren van het voortgezet onderwijs lopend of met de fiets naar school gaan. Ruim een derde doet dit dagelijks, maar voor 29% van de

jongeren is dat niet het geval, zij gaan bijvoorbeeld met openbaar vervoer, hetgeen ook afhankelijk kan zijn van de afstand tussen de woning en de school. Het blijkt evenzo niet vanzelfsprekend dat jongeren dagelijks vlees eten bij de warme maaltijd. Drie op de tien eet 0-3 keer per week vlees bij de warme maaltijd.

Hoe vaak per week ga je lopend of met de fiets Hoe vaak per week eet je vlees bij de warme maaltijd?
naar school?

Jongeren demonstreren voor het klimaat

Verslag van de volwassenduurzaamheidsscan

De gemeente Papendrecht plaatste begin dit jaar een oproep in het Gemeentenieuws om de Volwassenen Duurzaamheidsscan in te vullen. In maart deden 43 inwoners mee. De gemiddelde score is 5,4 – op een schaal van 0 tot 10. Dit is vergelijkbaar aan invullers van de scan in 2018 uit geheel Nederland (5,5).

Naar thema gezien zijn de invullers uit Papendrecht wat duurzamer dan de gemiddelde Nederlander bij het onderwerp lucht en water, terwijl ze wat minder duurzaam zijn als het gaat om voeding en mobiliteit. Een verklaring bij voeding kan zijn dat er bij de invullers in Papendrecht iets meer mannen dan vrouwen waren. Vrouwen hebben gemiddeld een hogere duurzame score bij voeding dan mannen. Voor mobiliteit is het hoge aandeel met een auto de belangrijkste verklaring. Papendrecht heeft namelijk geen eigen NS station. Het autobezit is er dan ook bovengemiddeld. Waar gemiddeld in Nederland 0,9 auto per huishouden is, is dit in Papendrecht ruim 1,0. De aandachtspunten waar veel duurzaamheidswinst te behalen is, zijn:

- gebruik eigen (lease) auto
- de bijdrage die inwoners leveren aan een betere woon- en leefomgeving
- het kopen van biologisch voedsel en groente uit eigen regio

Doe

duurzaam

markt

Papendrecht

Drie vragen waar inwoners van Papendrecht het meest duurzaam op reageren zijn:

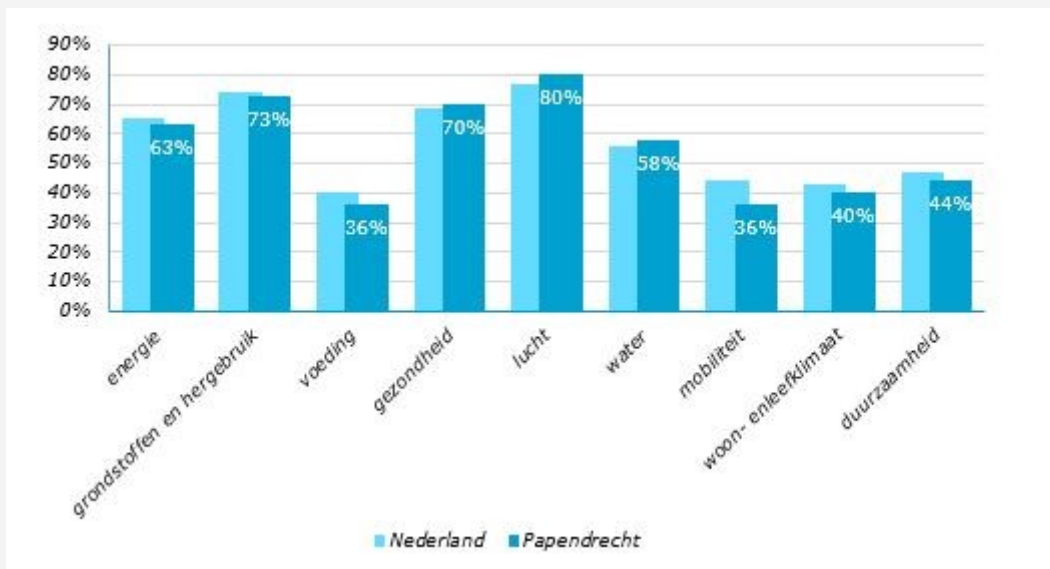
- het letten op goede afvalscheiding
- het niet hebben van open haard of houtkachel
- het letten op energieverbruik

De gemeente Papendrecht gaat in 2019, mede op basis van de uitkomsten van dit onderzoek, samen met inwoners, organisaties en bedrijven een agenda duurzaamheid opstellen voor deze collegeperiode met de focusthema's voor de komende jaren.

Duurzaamheidsscore

per

thema

Bent u ook benieuwd hoe duurzaam inwoners van uw gemeente zijn? Vraag dan inwoners om de vdscan <https://www.vdscan.nl/> in te vullen op de website. Na afloop van de periode kunt u bij het mailadres van duizend duurzame daden ddd@rechtsteden.nl een overzicht aanvragen van de scores van inwoners van uw gemeente.

Nieuws over de GDindex

- Nieuwe indicatoren die voor gemeenten beïnvloedbaar zijn met het beleid
- Vergelijking GDindex met de sustainable development goals

De gdindex bestaat uit 24 onderwerpen voor drie dimensies: mens en maatschappij, milieu en energie en economie. Zie hieronder:

Per onderwerp zijn er één en soms twee indicatoren om verschillen in tijd en tussen gemeenten te kunnen bepalen. Het plan is om in de nieuwe versie van de GDindex indicatoren op te nemen die door gemeentebestuurder meer beïnvloedbaar zijn. Het is echter niet gemakkelijk om indicatoren te vinden die dermate goed zijn dat ze de bestaande indicatoren kunnen vervangen. En soms blijken goede indicatoren niet voor alle gemeenten actueel beschikbaar of is een trend in de tijd niet mogelijk. We houden ons daarom aanbevolen voor tips. Bij de zoektocht naar indicatoren hebben we gekeken naar: de klimaatmonitor van RvO, de mobiliteitsmonitor van CROW, waarstaatjegemeente en de sustainable development goals. Stuur uw tips naar ddd@rechtsteden.nl

Sustainable development goals

De duurzame doelen zijn in eerste instantie gericht op het beleid van landen en om de voortgang hiervan te kunnen meten zijn de doelen ook vertaald naar indicatoren. Het CBS bracht er in maart 2018 een rapport over uit: Duurzame ontwikkelingsdoelen: de stand voor Nederland. Diverse gemeenten in Nederland en de VNG schenken aandacht aan de 17 sustainable development goals en stellen zich de vraag hoe hun gemeente er voor staat. Er zijn voor 16 doelen indicatoren mogelijk ook op gemeenteniveau om de

stand van zaken te kunnen bepalen. De 24 indicatoren uit de gdindex passen bij 14 van de 16 doelen. Op gebied van "duurzame landbouw en einde aan de honger" en "vrede, veiligheid en sterke instituties" heeft de gdi geen vergelijkbare indicator.

De indicatoren die passen bij de sustainable development goals zijn niet (openbaar) beschikbaar voor alle gemeenten. Deze kunnen wel bij Telos per gemeente opgevraagd worden. Daarnaast heeft Telos via waarstaatjegemeente een algemene indexscore per gemeente gepubliceerd.

In vergelijking hiermee is de gdindex een inzichtelijk en openbaar instrument waarmee trends en vergelijkingen tussen gemeenten mogelijk zijn. Het is toegankelijk voor inwoners, actieve bewonersgroepen, raadsleden, ambtenaren en bestuurders en geeft adviezen om duurzamer te worden.

Oproep aan gemeenten (iedereen) om goede voorbeelden door te geven

Het is voor gemeenten mogelijk om goede voorbeelden door te geven om de doelen uit de gemeentelijke duurzaamheidsindex te halen. Een goed voorbeeld is de dia over de hernieuwbare energie. Gemeenten kunnen hun goede voorbeelden doorgeven via het mailadres van duizend duurzame daden: ddd@rechtsteden.nl.

Goede voorbeelden

Doelstelling:

Hernieuwbare energie: Almere: energieneutraal vanaf 2022.

Almere

Almere streeft ernaar om een energieneutrale stad te zijn in 2022.

Dat wil de gemeente bereiken met het programmaplan Energie Werkt! Daarin zijn vijf werklijnen opgenomen. Drie daarvan zijn gericht op de thema's zon, warmte en wind. En twee zijn gericht op de doelgroepen bewoners & bedrijven en scholen & verenigingen.

Een belangrijke peiler om deze ambitie waar te kunnen maken is zonne-energie, oftewel via zonnepanelen. De Zonnekaart is een van de initiatieven om energiebesparing en het verduurzamen van energie te bevorderen.

Inwoner

Heeft u interesse om zonnepanelen te plaatsen op uw dak, dan kunt u ook gebruik maken van het energiefonds Almere. Daar kunt u een duurzaamheidslening of stimuleringslening aanvragen tegen een aantrekkelijke rente. Meer over het energiefonds: laat u [hier](#) verder informeren.

Meer informatie

- > <https://www.almere.nl/over-almere/duurzaam/windenergie/>
- > Kijk ook eens bij:
- > <https://www.coorsee-voorflakke.nl/>

Nieuws van kennispartners

Klimaatmonitor

CBS

Duurzaam Nieuws

Telos

In de **Klimaatmonitor** is de [indicator](#) 'Percentage woningen met zonnepanelen' beschikbaar. In 2018 zijn er voor het eerst gemeenten waar meer dan 30 % van de woningen zonnepanelen heeft: de gemeenten Ten Boer en Loppersum. Het Nederlands

gemiddelde is ca. 9 %.

Het **CBS** heeft Nederland op een aantal punten vergeleken met Europa in de Europese meetlat. Als het gaat om broeikasgassen dan staat Nederland nog veel te doen. "De uitstoot van broeikasgassen is in Nederland relatief hoog. Nederland draagt 4,5 procent bij aan de EU-uitstoot. Een Nederlander zorgt voor 34 procent meer uitstoot dan een gemiddelde Europeaan. Slechts vier EU-landen doen het op dit punt slechter. De emissies hangen samen met de omvang van de economie, die in Nederland per inwoner relatief groot is." Enige jaren geleden is afgesproken dat de uitstoot van broeikasgassen in de Europese Unie in 2020 20 procent lager moet zijn dan in 1990. In 2017 is deze uitstoot 24 procent lager dan in 1990. **De Nederlandse uitstoot is met 13 procent verminderd.** Achttien EU-landen, vooral in Oost-Europa, hebben een grotere reductie gerealiseerd. Na de val van de Berlijnse muur (1989) zijn in Oost-Europa veel vervuilende industrieën verdwenen of gemoderniseerd.

<https://longreads.cbs.nl/europese-meetlat-2019/broeikasgassen/>

Een belangrijke reden voor de nog steeds relatief hoge uitstoot van broeikasgassen is ons gebruik van fossiele brandstoffen en het achterblijvende gebruik van duurzame energiebronnen.

Windmolens en zonneweides: voorbeelden van duurzame energie

"Nederland is van alle EU-landen het verst verwijderd van het verwezenlijken van de doelstellingen voor hernieuwbare energie van 2020.", aldus het CBS. In 2017 kwam 6,6 procent van de opgewerkte energie uit duurzame bronnen, zoals windmolens en zonnepanelen. In 2020 moet dat volgens de EU-Richtlijn Hernieuwbare Energie 14 procent zijn.

<https://longreads.cbs.nl/europese-meetlat-2019/>

De redactie van **Duurzaam Nieuws** wees ons op een belangrijk bericht.

<https://www.duurzaamnieuws.nl/instorten-biodiversiteit-groter-probleem-dan-klimaatverandering/>

"Instorten biodiversiteit groter probleem dan klimaatverandering"

Als het om duurzaamheid gaat is de aandacht van de media vooral gericht op de risico's van klimaatverandering. Maar het instorten van de biodiversiteit is een veel directere bedreiging voor het menselijke bestaan, die nog groter is dan veranderingen in het klimaat. Het rapport van het [IPBES \(International Science–Policy Platform for Biodiversity and Ecosystem Services\)](#) concludeert na recent en uitgebreid onderzoek dat wereldwijd een half tot één miljoen dier- en plantsoorten op afzienbare termijn bedreigd worden met uitsterven. Voor het onderzoek zijn 15.000 wetenschappelijke publicaties vergeleken.

Enkele oorzaken van de problemen?

- Verandering van landgebruik en directe exploitatie (houtkap, jacht,) zijn de belangrijkste directe oorzaken van biodiversiteitsverlies op het land. Het gebruik van oceanen wordt intensiever en deze raken steeds meer vervuild;
- Wereldhandel en consumptie zijn toegenomen en de druk op het milieu is toegenomen;
- De huidige economische structuren begunstigen grotendeels milieuschadelijke particuliere activiteiten in plaats van instandhouding of herstel van natuur;
- Het afschaffen van schadelijke (economische) subsidies is daarom van cruciaal belang;
- Verslechtering van natuur veroorzaakt sociale instabiliteit en oorlogen;
- De regio's die het meest zullen lijden onder de klimaatverandering en het verlies aan biodiversiteit behoren ook tot de armsten en de regio's met grote inheemse bevolking.

Deze acties helpen:

- Bevorder visies over een goede kwaliteit van leven die niet alleen zijn gebaseerd op een steeds groter wordende materiële consumptie;
- Verminder verbruik en verspilling;
- Overmatige ongelijkheden overwinnen;
- Zorg voor inclusiviteit en fundamentele mensenrechten;
- Verantwoording voor de verslechtering van de natuur in het bedrijfsleven en de handel;
- Zorg voor verantwoorde technologische innovatie;
- Bevorder onderwijs en verschillende kennissystemen.

Mensen voeden en de natuur in stand houden kan samengaan, maar dan moet wel de landbouw duurzamer worden ingericht en de belangrijkste inheemse habitats worden bewaard en hersteld.

Telos

In 2015 hebben de leiders van alle landen een gemeenschappelijke visie over duurzame ontwikkeling vastgelegd in 17 duurzame doelen (SDG's) en 169 bijbehorende subdoelen. Deze doelen zouden in 2030 bereikt moeten worden (Agenda 2030, SDGs, Parijs Klimaat Verdrag). De doelen zijn omarmd door nationale regeringsleiders wereldwijd, met de duidelijke erkenning dat regio's en steden een cruciale rol spelen in het verwirkelijken van deze doelen. Het is dus van belang om de voortgang op deze doelen nauwkeurig te monitoren. Naast overheden spelen bedrijven en banken een steeds grotere rol bij het realiseren van de SDGs in Nederland en Europese lidstaten. Het SDG Index en Dashboards Rapport voor Europese steden van Telos en SDSN laat voor het eerst een integraal beeld zien van de voortgang van grote Europese steden.

De SDG index is onlangs uitgekomen en beschrijft de prestaties van 45 Europese steden op de SDG's). Aan de top van deze 2019 SDG Index staat Oslo met een score van 74,8%. Dit betekent dat Oslo op basis van de cijfers in dit rapport voor 74,8% op weg is om de duurzame doelen te bereiken. De tweede stad, Stockholm, benadert deze waarde bijna, met een score van 74.2%, en Helsinki bezet de derde plaats met een score van 71.3%. Uit Nederland zijn vier steden opgenomen in het rapport. Den Haag, Eindhoven, Amsterdam, en Rotterdam, nemen respectievelijk plaatsen 9 tot 12 in op de ranglijst. Onderaan de lijst zijn Porto (53.5) en Athene (48.6) de hekkensluiters.

Voor meer informatie kijk op onze website: <http://www.duizendduurzamedaden.nl/>

Of stuur een mail naar ddd@rechtsteden.nl t.a.v. Jan Schalk

